

***ПРОГРАМА
ЗА
РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА
В ОБЩИНА КРИЧИМ
ЗА ПЕРИОДА
2020 -2023 година***

*Приета с Решение № 73, взето с протокол № 10 от 30.06.2020 г. на
Общински съвет при община Кричим*

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за развитие на туризма в Община Кричим за периода 2020 – 2023 г. е разработена в изпълнение на чл. 12, т. 1 във връзка с чл. 11, ал. 1 от Закона за туризма и е в съответствие с: визията, стратегическите цели, приоритетите и дейностите, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви схеми за развитие и управление на туристическите дейности, заложили в Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България обхваща периода 2014-2030 г. и План за действие към нея; Концепция за туристическо райониране на България утвърдена със Заповед №Т-РД-16-103/11.03.2015 г. на Министъра на туризма; Стратегията за интегриран и устойчив туризъм на област Пловдив 2019 – 2027 г.; Общински план за развитие на община Кричим за периода 2014 – 2020 г.; Програма за развитие и насърчаване на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм в община Кричим за периода 2017-2021 г. и др. стратегически документи с национален и регионален обхват, и съобразно съществуващите местни туристически ресурси и потребности.

Общинските програми за развитие на туризма предвиждат дейности и финансова обезпеченост за:

1. изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;

3. изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
5. провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

Основната цел на настоящата програма е да послужи като ръководство за работа на общинска администрация и другите заинтересовани страни в сферата на туризма на територията на община Кричим. При разработването на програмата са взети под внимание условията и предпоставките, необходими за постигане на устойчиво и балансирано развитие на туризма, в съответствие с икономическите, социалните и екологичните аспекти.

Община Кричим разполага с дадености, които могат да се използват за разработване и утвърждаване на комплексен туристически продукт с максимално ползване на наличните туристически ресурси, който да привлича туристи. Културното и природно наследство представлява добра база с голям потенциал, който все още не е напълно разработен.

Въпреки възможностите за насочване усилията на местната общност за развитие, обогатяване и популяризиране на туризма в общината, този сектор все още не е достигнал желаното ниво на развитие. Ето защо, в тази сфера е необходимо да се полагат значителни усилия от заинтересованите страни, за да се създадат необходимите условия за насърчаване и разнообразяване на туристическите дейности, за добавяне на стойност към местната икономика.

АНАЛИЗ НА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА КРИЧИМ

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ

A. Географско положение

Община Кричим се намира в югозападната част на Пловдивска област в т. нар. Северна родопска яка. Заема част от Пазарджишко - Пловдивското

поле и е разположена в подножието на северните склонове на Родопите. Общината граничи с общините Стамболийски, Перушица, Родопи, Девин и Брацигово. На територията на общината освен град Кричим няма други населени места. Град Кричим (230 м.н.в. и площ 250 ха) се намира на около 20 км югозападно от областния център – гр. Пловдив.

Общината има благоприятно географско положение с отдавна формирани икономически и административни връзки с община Родопи, със съседните общини – Стамболийски и Перушица и с областния център – гр. Пловдив.

Територията е 54 895 дка, като най-голям е дялът на горските земи – 28 410 дка., следван от земеделските земи – 19 758 дка., и земи за добив на полезни изкопаеми – 2 925 дка.

Транспортна система

Пътната инфраструктура на общината е добре изградена. Транспортното обслужване на общината със съседните общини се осъществява чрез републиканска (третокласна) и общинска (бивша четвъртокласна) пътна мрежа. През територията на община Кричим преминава 18-та жп линия „Стамболийски – Пещера“. Железопътната линия е единична и не е електрифицирана. Развит е главно автомобилният и по-малко железопътният транспорт. В този вид и структура транспортът удовлетворява потребностите на общинската икономика. Съществуващият железопътен транспорт не е особено натоварен, а и не се използва достатъчно. През месец януари 2013 г., ЖП Гара – Кричим е преобразувана в ЖП Спирка. Независимо от сегашното състояние на ж.п. транспорта, той се явява важен фактор за развитие на общинската икономика и следва да се използва по-интензивно.

Б. Природни ресурси

Релеф

Той е равнинен, с преход към склоновете на планината. През нейната територия преминава река Въча.

Климат

Общината попада в преходно-континенталната климатична област, разположена на север от Родопския масив, характерна със значително по-мека зима и сравнително сухо лято. Снежната покривка се задържа средно около 25-30 дни през годината. В целия район пролетта настъпва рано. Температурата на въздуха бързо се повишава и в началото на април средната денонощна температура надвишава 10-12°C. Средната продължителност на слънчевото греене е около 2260 часа средногодишно.

Това оформя и термичния режим – средногодишната температура е около 12°C, като юлската средна температура е около 23°C, а януарската – около 0,5°C.

Температурните инверсии са с изключително висока честота и обхващат около 80% от въздушния басейн на цяла Горна Тракия, включително и територията на община Кричим. Те ограничават естествената вентилация на района и водят до бързо увеличаване на атмосферните замърсители.

През пролетния сезон падат обилни валежи, които оказват благотворно влияние за развитието на земеделските култури. За лятото са характерни високи температури - 32-35°C, като валежите са редки и има чести засушавания. Най-голям недостиг на влага за земеделските култури се изпитва през юли и август. В същото време близостта до планината създава прохлада и намалява влиянието на континенталния климат, характерен за Пазарджишко-Пловдивското поле.

Преобладават ветровете със западна посока. Характерни за територията на община Кричим са ветровете, които се появяват по планината, по течението на река Въча.

Хидроложка система

Община Кричим попада в Източнобеломорския район. През територията на община Кричим протича река Въча, която е главен водоизточник за общината. Тя събира води от Родопския масив и е естествен отток на язовирите „Въча” и „Кричим”. Реката е оформила своеобразна тераса, която формира равнинната част на територията на общината.

В близост до град Кричим е изграден един от най-големите хидроенергийни комплекси в страната, в който се включват язовирите „Въча” и „Кричим”. Те дават двигателна сила на четири водно-електрически централи, превръщайки Общината във важен водно-енергиен източник.

Преминаването на реката през територията на общината и самия град Кричим оказва благоприятно влияние в икономическо, екологично и в урбанистично отношение.

Почви

В общината са разпространени главно алувиални почви. Този тип почви се отличават с лек механичен състав, добра водопропускливост и влажност. Имат рохкав строеж и малко съпротивление при обработка и благоприятен въздушен режим. Върху тях много добре виреят зеленчуци и овощни насаждения. Това е природна даденост, която е благоприятна за развитие на ефективно селско стопанство.

В северните склонове на Родопите почвите са с тънък хумусен слой, поради което не са залесени и нямат съществено икономическо значение. Почвите в района на общината са чисти. Няма данни за замърсени земеделски земи от промишлени дейности, за замърсени почви вследствие на напояване. Причини за доброто екологично състояние на почвите е липсата на активна промишлена дейност, както и на интензивна селскостопанска дейност. На територията на общината няма складове за съхранение на негодни и забранени за употреба продукти за растителна защита.

Ерозията не е съществен проблем за почвите на общината, тъй като 62% от тях са с „много слаб ерозионен действителен риск”, 6% от територията на общината е с „умерен действителен риск” на проявление на водоплощна ерозия.

Подземни природни богатства

В землището на Общината не са открити полезни изкопаеми, с изключение на кариерни материали. Кариерата е разположена на север от град Кричим и задоволява потребностите на строителството.

На територията на Общината има минерален извор. Неговата вода се характеризира като изотермална, слабоминерализирана, хидрокарбонатна калциево-натриева, без санитарно – химични признаци на замърсяване. Натуралната минерална вода от минерален водоизточник “сондаж № 1”, находище на минерална вода “Кричим”, град Кричим, Община Кричим, Пловдивска област, може да се използва за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика при отстраняване на микробиологичното замърсяване. Дебитът на водата е около 0,63 литра за секунда, температурата и е 32°C. Засега минералният извор не се използва ефективно и икономическото му значение за общината е малко.

Селско стопанство

В община Кричим то изпълнява важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция, през последните няколко години, този отрасъл остава главен източник на доходи за по-голяма част от населението на града. Един от основните проблеми на сектора е негодността на хидромелиоративната мрежа за експлоатация. Необходими са усилия за решаване на проблемите, свързани с напояването и по-точно на възстановяване на поливното земеделие.

В община Кричим е развито и животновъдството – отглеждат се говеда, свине, овце, кози. Птицевъдството е представено главно с отглеждането на кокошки, петли и пилета. Бъдещите планове на общината са насочени към извеждане на отглежданите животни извън града, с цел опазване на градската среда от замърсяване и спазване на

ветеринарномедицинските изисквания към животинските обекти. Перспективите за развитието на селското стопанство са в сферата на:

- а) трайни насаждения – чрез създаване на нови масиви от овощни насаждения (ябълки и череши);
- б) засилване на позициите на зеленчукопроизводството;
- в) развитие на пчеларството.

В. Туризм

Туризмът в общината е слабо застъпен, но това не означава, че туристическите ресурси са ограничени. Налице е голям потенциал за развитие на туризм, който обаче не е усвоен в достатъчна степен. Развитието на алтернативни форми на туризм, като религиозен, културно-исторически, познавателен, селски, ловен и риболовен, е предизвикателство за общинската администрация и за туристическия бизнес. На интернет-страницата на общината са публикувани материали, които не само да представят, но и да популяризират природните забележителности на района.

II. РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ

Културно-исторически и познавателен туризм

Културно-историческото наследство на територията на общината е изключително богато и в същото време е с неусвоен икономически потенциал. В историята на България Кричим се споменава като средновековна крепост, владяна от българите през различните времена.

В землището на Общината има останки на две крепости: Иванково кале и Малкото градище или Драговец. В близост до Малкото градище се намира изключително ценният средновековен надпис, изсечен с длето върху голяма овална скала, наречен Кричимския надпис, свързан със завладяването на Кричим от Цар Иван Асен II, през 1230 година.

На 3-4 км. източно от Кричим се намират средновековните крепости на Юстина. Следи от стари селища има и в западните поли на Пещерника, в местността „Куницата”, „Бобище” и „Гергъовец”. Останките от манастира „Свети Врач” се намират на родопския връх Клисуре, над град Кричим. Построен по времето на Алексей – Слав, манастирът е разрушен при масовото помохамеданчване на Родопите през 1657г. Възстановен от местното население, манастирът е опожарен при погрома на Априлското въстание. Известен в миналото под името “Успение на Св. Богородица”, манастирът е разположен в Равногорския рид на Баташка планина от Западните Родопи, на левия бряг на река Вьча на около 5 км. южно от Кричим, по шосето за Девин. След възобновяването на монашеския живот в обителта през 2006 г., манастирът е посветен на Рождеството на Пресвета Богородица, по настояване на покойния Пловдивски митрополит Арсений

(1932 – 2006 г.) Обявен е за паметник на културата. През турското робство манастирът продължава да е важно културно и просветно средище. Молебственият и ктиторски надпис върху мраморната плоча на чешмата при манастира: „С изволенieto на Отца и изпълнението на Сина и съдействието на светия дух направи се тази чешма през лето 1592 г. от ктитора Илия, по времето на игумена Онуфрий. Бог да го прости”, свидетелства за запазването на българския характер на селището и през този период. В горния край на красиво оформената плоча има кратък надпис: „От богохранимото село Батак”, а под него стилизирано „Исус Христос Победител” и два пауна с преплетени шии. Според местните предания, през XVII век манастирът е бил любимо място на легендарния Страхил Войвода. Отсрещните планински ридове, където се подвизавала дружината му, носят и досега името Страхилови чардаци. В днешния си вид манастирът „Рождество Богородично” е възстановен. Представлява комплекс от еднокорабна, едноапсидна църква, с жилищна сграда и красива каменна чешма. В непосредствена близост до него е Кричимския минерален извор, чиято лечебна вода е много полезна за лекуване на повърхностни кожни рани. Град Кричим е едно от няколкото селища в Пловдивския край, които в ранното Възраждане /1736 - 1762 г./ са имали килийни училища в манастирите.

В съответствие с изискванията на Закона за народните читалища /ДВ, бр.89 /1996г./, в община Кричим като самостоятелно юридическо лице с нестопанска цел в Окръжен съд – Пловдив е регистрирано Народно читалище „Пробуда – 1912 г.“.

Читалището в община Кричим планира и организира дейността си съгласно ЗНЧ и общинския културен календар. То е институцията, която подготвя културните мероприятия от общински характер, свързани с историята на България, официалните и религиозно-обредните празници и традициите, свързани с тях. В изпълнение на своите цели и задачи, читалището:

- урежда и поддържа общодостъпна библиотека, читалня, фото, фоно и филмотека;
- развива и подпомагат любителското творчество;
- организира школи, кръжоци, курсове и клубове, кино и видеопоказ, празненства, концерти и чествания, младежки дейности;
- събира и разпространява знания за родния край;
- създава и съхраняват музейни колекции;
- осъществява социални дейности и услуги, подпомагащи лица и семейства, както и такива, свързани с отглеждането, възпитанието, обучението и уплътняването на свободното време;

Община Кричим представя кандидатурата на библиотеката към НЧ „Пробуда - 1912”, гр. Кричим за участие в проект „Глоб@лни библиотеки - България”. Същата е одобрена и е последвало подписване на договор за

изпълнение на проекта. През периода май - септември 2010 г. са оборудвани 3 работни станции за потребители в читалнята на библиотеката, което дава възможност за връзка с Интернет-пространството, както и до периферна техника. Така библиотеката е превърната в съвременен, обществен информационен център, в който се извършват дейности, насочени към специфични групи - социално слаби, безработни и деца.

С финансовата подкрепа на Общината се осъществяват чествания на големи християнски празници, различни културни инициативи в града, както и различни спортни инициативи.

Съвместно с читалището на територията се организират чествания на видни писатели, общественици, подпомагат се изявите на местни творци и се представят произведения на български автори.

На територията на общината функционират места за настаняване и средства за подслон за над 10 души и те са Хотел „Чешмата“ с капацитет за 50 човека и Семейен хотел „Бели Ноци“ с капацитет за 10 човека.

Посетителите на културните обекти в общината не нощуват на територията ѝ, което означава, че ползите за общината в сектор „Туризм“ са минимални. Този дефицит поставя едно предизвикателство пред общинската администрация и бизнеса за създаване на добавена стойност от туристическия потенциал на територията ѝ, чрез изграждане на подходящата инфраструктура в общината. Община Кричим следва да изготви Концепция за развитие на туризма в общината, чрез която да се приоритизират конкурентните предимства на територията и да се усвои наличния потенциал в сектора.

Биоразнообразие и защитени територии

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация:

- 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми;
- 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми;
- 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа.

Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за защита на биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. В тази връзка, задължение на общината е и опазването на богатото за района биоразнообразие. Законът за защитените територии, урежда категориите защитени

територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Според класификацията в ЗЗТ, съществуват 6 вида защитени територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

В териториалният обхват на Община Кричим попадат и защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии – защитена местност „Козница“, обявена със Заповед №РД-405 от 07.07.2008 г. /ДВ бр.73/2008 г./ и поддържан резерват „Изгорялото гюне“, обявен с Пост.№5334/16.08.1949 г. на МС, актуализирана със Заповед №РД-169/22.02.2013 г. на МОСВ.

Поддържаният резерват „Изгорялото гюне“ е с обща площ 325 581 дка, обявен с цел опазване на естественото находище на дървовидната хвойна (*Juniperis excelsa*). Намира се в Централната част на Западни Родопи и е разположен южно от град Кричим, по левия бряг на р. Въча при надморска височина 200-400 m. Източната му граница е шосейният път за гр. Девин, движещ се успоредно на реката, на запад границата му се очертава от черен път, на север от покрайнините на гр. Кричим, а на юг от дълбоко дере. Дължината му е около 1 700 m, а средната широчина 200 m. Релефът е силно пресечен със стръмни склонове и долове. Той предлага оптимална среда за поддържане на популациите на растенията и животните в добро състояние. Уникалният комплекс от видове, сред които преобладават тези със средиземноморски тип на разпространение прави резервата една от малкото защитени територии, опазващи специфични био-географски елементи. В него се срещат 221 вида медицински растения. Безгръбначната фауна на територията на резервата е разнообразна и включва епигеобионти, обитатели на гори и открити площи. Общият брой на регистрираните видове безгръбначни животни от територията на резервата според направената литературна справка и изследванията на място е 144 вида. Мекотелите наброяват 25 вида, а общият брой земноводни и влечуги в е 11 вида. Установени са 21 вида птици и са регистрирани 7 вида прилепи, които са с висок консервационен статус. Обитават 28 вида бозайници. В резервата растат също келяв габър, космат дъб, люляк, жасмин и много други интересни дървесни и растителни видове. Това безценно ботаническо богатство представлява голям интерес за природолюбителите.

През 2007 година по проект „Опазване на биологичното разнообразие в Средни (Централни) Родопи в община Кричим, са изградени екопътеки в защитената местност Козница, поддържания резерват „Изгорялото гюне“ и заличеното селище Черешово. Екопътеката „Кричим – Черешово“ започва от бившата Минерална баня – Кричим, малко преди манастира „Рождество Богородично“, и завършва в китното едноименно някогашно селище. Туристическият маршрут, дълъг 12 км, е

пригоден и за велотуризм. По време на разходката природо-любителите ще могат да се насладят на редките видове дървовидна хвойна, космат дъб и келяв габър, мъждрян и дребнолистна липа, родопски силивряк и снежно кокиче. Скалистите и стръмни склонове се обитават от малкото станали екземпляри балканска дива коза, кафява мечка, малък креслив орел и сокол скитник. Екопътеката се поддържа в много добро състояние от общината. Районът е изключително подходящ за приключенски туризъм - фотолов, вело и мототуризм. Селището е заличено с Указ № 757 на Президиума на Народното събрание, ДВ бр. 36 от 1971 г., поради трайна липса на постоянно живеещи хора. Със свое Решение № 162, взето с Протокол № 21 от 12.05.2005 година, Общински съвет при община Кричим на основание чл. 25 от ЗАТУРБ, Общински съвет при Община Кричим дава съгласие за създаване на селищно образувание – вилна зона „Черешово”. Природните дадености на вилната зона, особеностите на местоположението ѝ, както и някои исторически артефакти - останките от единия от трите презродопски Римски пътя, свързващ главния град на римската провинция Тракия – Филипополис, с големите градове разположени по Северното егейско крайбрежие и първостепенния римски път – Via Egnatia, и преминаващ по високите върхове на планинския дял Чернатица, са важна предпоставка за развитието на туризма в този район, което ще бъде и едно от предизвикателствата за община Кричим. Друга предпоставка е наличието на добре съхранената сграда на туристическия заслон „Череша”, с капацитет 33 места, както и някогашното старо училище на селището.

На територията на Община Кричим се включват защитени зони от мрежата НАТУРА 2000, а именно:

- BG0002057 „Бесапарски ридове” за опазване на дивите птици,
- BG0000254 „Бесапарски възвишения” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна,
- BG0000424 „Река Въча Тракия” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна,
- BG0001030 „Родопи-Западни” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Ловен и риболовен туризъм

Природните дадености и местоположението на общината дават много възможности за лов и риболов.

На територията на община Кричим има възможността да се ловува на обща площ от 3 599 хектара, като в нея влизат есенници, угари, трайни насаждения, пасища, смесени гори, язовири, реки и канали, което прави района изключително благоприятен и дава възможност за улова на следните видове дивеч – пьдпъдък, гълъб, гургулица, яребица, фазан, дива патица, дива гъска, бекас, заек, лисица, чакал, сърна и дива свиня. Целият район е разделен на 6 ловища, като част от тях граничат с известното

ловно стопанство Гъмръш, поради което могат да се наблюдават и благородни елени, диви кози и мечки.

Речната долина в района на язовир „Въча“ е тясна, осеяна със стърчащи отвесни скали. Левият скат е труднопроходим, без туристически пътеки. Към него се разкрива хубава панорама от стената. В ниското е Симеонов мост, който по-рано се е използвал за прехвърляне шосето за Девин, а понастоящем – за горския път по долината на Чуренското дере по-известно като Кознишко дере. Язовирът е с интересно и разнообразно рибно присъствие. Известен е сред рибарите с наличието на балканска пъстърва, дъгова пъстърва, бяла риба, костур, речен кефал, сивен, скобар, слънчева риба, червеноперка, черна мряна, шаран и щука.

Основна дестинация за риболовците през последните години е риболовът на пъстърва – една от най-желаните за улов хищни риби по нашите реки и водоеми. Не само в града и страната, но и по целия свят тя е под прицел заради дивата и своенравна борба при закачането ѝ с въдица. Тъй като обитава най-вече богати на кислород и чисти води, тя е показател за състоянието на една река. Размножаването ѝ по река Въча е не само чрез самовъзпроизвеждане, а и благодарение на зарибяване на доброволни начала, спонсорирано от бизнесмени, големи търговски вериги и от любители на този спорт, предпочитащи този район. Планирани зарибявания с хиляди балкански пъстърви се извършват и от местното риболовно сдружение. Интересът към тази риба води много риболовци в Кричим, така че балканската река може да се окаже страхотна „сцена“ за развиване на еко- и селски туризъм.

Религиозен и спортен туризъм

През 2008 година на Община Кричим са отпуснати средства за ремонт на храм „Св. Безсребърници Козма и Дамян“ и Джамията, които са много стари.

Няма точни данни и източници кой е построил джамията и кога, но според направени изследователски проучвания и преводи от османски-турски архиви /налични в гр. Анкара, Република Турция/ тя има назначен Имамин от 04.02.1777 година. Основите са изградени от камък до цокълната част на джамията, а оттам до покрива е градена от кирпич. Минарето на джамията е съградено изцяло от камъни с височина около 14 м със скромно шерефе. Покривната ѝ част е конусовидна и завършва с адем. До самата джамия, плътно прилепена към нея, има пристройка, която е изградена около 1970 г. и се ползва за кабинет на Имама. Втората ѝ половина се използва за взимане на абдест. Дворът на джамията е около 100 кв. метра. Освен това в молитвения салон има женско отделение направено от дървена конструкция. Джамията е отворена за петкратен намаз, както и за празничните петъчни и байрамски намази. В Джамията до ден днешен се съхранява богат архив от религиозно-просветни книги, като Тефсир

(тълкуване на Корана), Фъкх (Ислямско право), снимки на бивши Имами и др.

Църквата „Св. Св. Козма и Дамян” датира от 1861 година, като най-напред е изградена от плет и кал, а няколко години по-късно от камък. През 1954 г. църквата е преустроена и удължена на запад, но е запазен възрожденският ѝ облик. В нея се съхраняват и няколко старопечатни книги от манастира „Св. Врачове”, печатани в Санкт Петербург.

Съществуват и други исторически обекти от по-ново време.

От площада пред църквата „Св. Св. Козма и Дамян” започват няколко туристически маршрута: Екопътека до Асеновия камък, пътека до крепостта “Калето”, продължаващи до манастир “Св. Врачове” и следвайки трасето на стар тракийски път по десния склон срещу течението на река Вьча се достига до манастир “Света Богородица”.

През 2005 г. е реализиран проект „Екопътека към манастирите „Св. Врач” и „Рождество Богородично”, чиято цел е да се продължи Асеновата пътека в местността Калето със следния маршрут: Асеновият камък – манастир „Свети Врачове” – южната граница на резервата „Изгорялото гюне” – манастир „Рождество Богородично”.

И до днес са запазени следите на древния Тракийски път свързващ манастира „Св. Врачове” с „Рождество Богородично”, а от щерните до стените на „Св. Врачове” продължава да се събира бликащата лековита минерална вода.

С Решение № 30 от 20.01.2020 г. на основание чл. 54 от Закона за държавната собственост, във връзка с Решение № 367 по Протокол № 43 на Общински съвет при община Кричим от 29.01.2019 г. Министерски съвет прехвърля безвъзмездно на община Кричим правото на собственост върху имот – частна държавна собственост, намиращ се в област Пловдив, община Кричим, гр. Кричим, представляващ поземлен имот с идентификатор 39921.4.126 по кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Кричим, с площ 30 916 кв. м., подробно описани в Акт за частна държавна собственост № 9865 от 15.08.2019 г. за модернизация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура със свободен обществен достъп и с неикономически характер за осигуряване на достъп до туристически обекти и природни забележителности, при съобразяване на законодателството и правилата в областта на държавните помощи и спазване на разпоредбите на Закона за културното наследство. Общината ще го ползва за модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура. С изпълнението на проект „По следите на древността – една история за история, култура и вяра“ се предвижда изграждането на площадки, изработване и поставяне на указателни и информационни табели за еко-пътеки и туристически маршрути, маркировки, беседки, пейки и кошчета за отпадъци. Създадената

инфраструктура и придобитите активи ще се ползват безплатно от всички граждани и гости на община Кричим.

Би могло да се предприемат действия за регистриране на съществуващите исторически паметници на територията на общината като паметници на културата.

Като основен инструмент за прокарването на общинската политика за спорта, стадионът „Христо Ботев” се е превърнал в основно място за провеждане на спортни мероприятия на открито. На футболното игрище целогодишно се провеждат тренировки на 3 отбора по футбол /ФК – Мъже, ФК – Юноша младша възраст от 14 годишни до 16 годишни и ФК – деца от 10 до 12 годишна възраст/. От спомагателните игрища по волейбол и баскетбол се възползват училищата на територията на града, за провеждането на своите спортни празници и състезания. Учебните заведения имат изградени и функциониращи физкултурни салони, където се провеждат занятията по физическо възпитание и спорт. В СУ „П.Р.Славейков“ са сформирани и групи по интереси - футбол, мажоретки и народни танци. Открита е площадка за фитнес на открито, ситуирана в парк „Ливингстън”. На площ от 114 м², са монтирани 7 броя фитнес съоръжения: Butterfly преса, лежанка „2 в 1”, кростренажор, успоредка, лост - единичен, пейка – мултифункционална и тенис маса, положени върху специална ударопоглъщата каучукова настилка.

Ежегодно се провеждат и тренировки на участниците в Общински детски и младежки Киокушин Карате клуб. Тренировките са провеждат три пъти седмично в сградата на СУ „П.Р.Славейков“ в обновена зала, оборудвана с необходимите спортни принадлежности – чували, ръкавици, татами /японска традиционна настилка/. Децата са 20 на брой на възраст от 10 години до 18 години, всички са картотекирани в Българската федерация Киокушин Карате и всяка година защитават различни степени.

На територията на община Кричим са разположени парк „Ливингстън” и парк „Европа”, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности на гражданите на общината. Със своето атрактивно разположение същите са подходящи за отдих и култура.

ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

На територията на община Кричим има една къща за гости и един хотел, който се намира малко извън града. В общината има девет заведения за хранене и развлечения, няма пицарии, пекарни и дискотеки. Няма туроператори и туристически агенти, както и туристически организации. Местата за настаняване, хранене и развлечения в общината, са

недостатъчни, но са в пряка свързаност с подобряването на туристическата среда и увеличаване на дела на туристическата база с целогодишно ползване. Специфична възможност за частния сектор е създаване на места за настаняване с малък капацитет, съответно ниска първоначална инвестиция, което е важна предпоставка, както за развитието на туризма, така и за съживяване на местната икономика чрез създаване на заетост, включително и като семеен бизнес.

SWOT анализ

Направеният анализ на съществуващите ресурси на община Кричим като туристическа дестинация е основа на така наречения SWOT анализ. В него са идентифицирани и систематизирани силните и слабите страни на община Кричим, а също така и възможностите и заплахите, които кореспондират с нейното устойчиво туристическо развитие.

SWOT анализът има за цел да обобщи и синтезира натрупаната информация за текущото състояние и тенденциите в развитието на един от важните отрасли в икономиката на общината, а именно – туристическият отрасъл.

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Важно географско разположение; • Благоприятни климатични условия; • Богати горски ресурси • Подходящи за земеделие почви; • Наличие на минерални извори; • Висок процент на слънчеви дни; • Богата флора и фауна; • Опит и традиции в растениевъдството и животновъдството; • Богато културно- историческо наследство, подходящо за развитие на туризма; • Капацитет за усвояване на средства и управление на проекти от Оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони; 	<ul style="list-style-type: none"> • Неравномерни валежи; • Бедни полезни изкопаеми /само инертни материали; • Разпокъсаност на собствеността върху земята; • Липса на организирани пазари, борси, изкупвателни пунктове; • Недостиг на квалифицирани кадри за икономиката; • Ниска конкурентоспособност на местните продукти от хранително-вкусовата и дървообработвателната промишленост; • Ограничени пазари; • Липса на местни структури, подпомагащи бизнеса; • Неразработени туристически ресурси; • Ниски доходи; • Ограничени възможности за трудова реализация; • Висока миграция към гр.Пловдив, столицата и

<ul style="list-style-type: none"> • Изградена телекомуникационна и пощенска мрежа; • Добри параметри на основните компоненти на околната среда; • Липса на сериозни източници на замърсяване; • Наличие на богата флора и фауна и защитени територии. 	<p>чужбина;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неразвит НПО сектор; • Неразвит масов спорт и отдых; • Слаба инициативност на населението и особено на младото поколение; • Липса на система за контрол на състоянието на компонентите на околната среда; • Недостиг на финансови средства за екологични дейности; • Слабо маркетингане на фолклорни събития, певчески фестивали и традиционни български празници с потенциал да привличат множество туристи.
<p>Възможности</p>	<p>Заплахи</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на екологично земеделие и екологични производства; • Развитие на туризма в подходящи форми; • Разработване на алтернативни енергийни източници; • Участие в национални и международни програми с проекти в областта на природните дадености и ресурси; • Внедряване на високотехнологични производства и иновационни продукти; • Достъп до нови пазари; • Усвояване на средства от фондовете на ЕС и други донорски програми; • Увеличаване на кредитния ресурс в банковия сектор и разнообразяване на услугите; • Благоприятна данъчна политика • Адекватна нормативна уредба и процедури по административното обслужване на бизнеса; • Участие в национални и международни програми и проекти; • Увеличаване на бюджетните средства за 	<ul style="list-style-type: none"> • Неблагоприятни промени в климатичните фактори; • Природни бедствия; • Посегателства върху природните дадености; • Замърсяване на околната среда; • Влошаване на демографските характеристики; • Промени в климатичните фактори • ”сивата икономика”; • Засилване на конкуренцията от фирми от съседни региони и страни; • ”Миграция” на производства към райони с по-ниски разходи; • Нарастване на емиграцията след членството в ЕС; • Нарастване на конкуренцията на съседни общини, големи градове, региони и чужди страни по отношение кадри, средства, заетост, инвестиции и др.; • Природни бедствия и аварии;

<p>капиталови разходи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Привличане на външни инвеститори; • Газификация и използване на възобновяеми енергийни източници; • Използване на съвременни технологии в телекомуникациите /цифровизация, качествен интернет, модерни мобилни комуникации/; • Развитие на ж.п. транспорта. 	
---	--

Обобщената картина на туристическия отрасъл в община Кричим и SWOT анализът показват, че са налице определени позитивни процеси, признак за устойчивото му развитие. Общината разполага с достатъчни ресурси, потенциал и намерения за развитие, които следва активно да се оползотворяват чрез провеждане на градивна политика, обединяваща усилията на всички заинтересовани страни.

Повечето от наличните проблеми са правилно идентифицирани и по тях се предвиждат конкретни операции и мерки.

ИЗВОД: Въпреки, че общината разполага с природни дадености и културно-исторически богатства, които дават основание за насочване усилията на местната общност за развитие, обогатяване и популяризиране на туризма в община Кричим, този сектор все още не е достигнал желаното ниво на развитие.

ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Устойчивият туризъм изисква управлението на всички ресурси по начин, по който икономическите, социалните, природосъобразните и естетическите потребности могат да се удовлетворят при едновременното съхранение на културната идентичност, основните екологически процеси, биологичното разнообразие и системите за поддържане на живот.

Туризмът се осъществява в рамките на сложна мрежа от доставчици от различни икономически сектори, които са свързани помежду си. Тъй като туристическият продукт се състои от различни позиции, той се включва не само в туристическия сектор, но и в други бизнес сектори. Тази взаимовръзка на туристическата индустрия обикновено се разделя на три сектора при предлагането на продукти:

- Туристически бизнес (туроператори, хотели, хранене, пътуване и др.);
- Бизнес с доставки (оборудване на обектите, материални доставки и комунално обслужване);

□ Бизнес ресурси (селско стопанство, горско, ловно и рибно стопанство и др.).

Тези сектори зависят и взаимно се възползват един от друг. Въпреки че те са частично създадени от туризма или обслужват само туристически цели, други части от тях служат и на местното население. Последиците от тези взаимоотношения между туризма и другите сектори е необходимо да бъдат признати, наблюдавани и подобрявани при устойчивото развитие на туризма. Местната икономика усеща положителното и отрицателното въздействие на туризма, особено в отрасли, които не работят директно за туризма. Това означава, че много заинтересовани страни са непряко свързани с туризма.

Институционалната, законодателната и административната среда, в която се развива устойчивият и интегриран туризъм, играе съществена роля в цялата структурна верига и е свързващо звено между твърде много различни части от икономиката и обществото, заедно участващи в туристическия процес.

Развитието на продуктовата верига в туризма има някои основни характеристики, подпомагащи разработването на висококачествени продукти, които защитават местното наследство. Някои от тези функции са:

- Насърчаване на туристите и местните общности да подкрепят опазването на природното и културното наследство на дестинацията;
- Признаване на жизненоважното значение на местната природа, култура, знания, традиции и ценности за прилагане на туристическа дейност и натрупване на опит;
- Включване на членове на общността в осъществяването на туризма. Например местните жители могат да предоставят редица услуги, включително екскурзовод и местни водачи, управление на настаняване (самостоятелни хотели/ къщи за гости, ношувка и закуска, домашни престои), доставка на храна и приготвяне на място ястия за туристите, управление на туристически атракции и др.;
- Участие на общността във фазата на разработване на продукти, съгласуване на различните характеристики на продукта съобразно потенциала на региона, включително изчисляване на цените, споделяне на ползите и управление на риска;
- Предоставяне на подкрепа на местната икономика чрез участието на общността.

В тази връзка, основните цели на Програмата за развитие на туризма в община Кричим са:

1. Повишаване привлекателността на общината и превръщането ѝ в туристически център, чрез целенасочено и функционално използване на природните, културните, историческите, икономическите и местните туристически дадености на региона, и утвърждаването ѝ като туристическа дестинация.
2. Повишаване привлекателността на общия туристически продукт на община Кричим, чрез благоустрояване на инфраструктурата, обслужваща туризма, чрез опазване и подобряване състоянието на културно-историческото наследство и създаване на Туристически информационен център.
3. Подкрепа, насърчаване, логистика и стимулиране увеличаването на местата за настаняване, хранене и развлечения в общината, които са недостатъчни, но са в пряка свързаност с подобряването на туристическата среда и увеличаване на дела на туристическата база с целогодишно ползване. Специфична възможност за частния сектор е създаване на места за настаняване с малък капацитет, съответно ниска първоначална инвестиция.
4. Увеличаване броя и дните на престой на организирани групи и неорганизираните, индивидуални туристи в региона.
5. Разкриване на Туристически информационен център е от ключово значение за развитието на туризма, както и включването му в регионални или по-големи мрежи.

Постигането на основните цели на Програмата е предпоставка за формулиране на основния приоритет в общинската политика в сферата на туризма: *„Развиване в бъдеще на „туристическа индустрия“ в общината“*.

Основанията за това са:

- екологично чистата среда;
- предлагането на биологично чисти хранителни продукти;
- концентрацията на археологически обекти с предстоящо разкриване и експониране, и включването им в областната система на КИН, както и наличието на други недвижими и движими културни ценности.

Устойчивото развитие на туризма в община Кричим се свързва с устойчивото използване и съхранение на природните ресурси, с реализация на финансови постъпления в местните общности под формата на инвестиции за изграждане и поддържане на туристическа и техническа инфраструктура, с развитие на местния бизнес чрез създаване на

възможности за развитие на посетителския поток и туризма, както и с реализация на допълнителни приходи за местното население чрез алтернативна заетост в съответни форми туризъм (градски, селски, културен, винен, екологичен и др.) и съпътстващите ги дейности.

Устойчивият туризъм се развива на основата на хармонията между ползването и опазването на ресурсите чрез интегрирането на местната култура, бит и традиции. Той е възможност за поминък на местните хора и в същото време образова посетителите и туристите. За развитието на устойчивия туризъм се създава дискретна и щадяща средата инфраструктура. Създава се възможност за взаимодействие между бизнеса и природата. Този тип туризъм се развива чрез съчетаване на природните богатства с местната култура и традиции на основата на дългосрочна стратегия за интегриране на ресурсите в туристическите продукти по начин, който подобрява или не променя техния състав.

В резултат на трансформациите в съвременния туризъм, другият фокус от възможности за развитие е бързо набиращият скорост „бавен туризъм“ (slow tourism) или „бавно пътуване“ (slow travel). Това по-ново направление се възприема като осмислена нагласа за самостоятелни пътувания и алтернатива на масовите стандартни туристически почивки. Увеличаването на интереса и търсенето на туристически пътувания, предлагащи изграждането на устойчиви взаимоотношения и съпреживяването на истории от посещаваните места, са тенденции, които все по-силно се налагат и утвърждават в перспектива.

Концепцията „бавен туризъм“ в контекста на динамиката на съвременните туристически пътувания е комплексен подход и ефективен начин за поддържане на баланса между глобализацията и уникалната атмосфера на населените места, повечето от които са или стават обект на туристически интерес.

Бавният туризъм не се противопоставя на масовите популярни туристически пътувания, а е нова форма за устойчиво развитие, която разширява спектъра от възможности за интегриране на посетители в живота на местните хора и за реализиране на спокоен престой, благоприятстващ опознаване на общността, в която пребивават. Бавният туризъм се базира на промените във философията на съвременните пътувания и привлича с актуалността си, като едновременно кореспондира с въпросите на забързания начин на живот и с намирането на подходящи отговори за преоткриването на естествения му ритъм чрез представянето и използването на уникалността на местния бит и традиции, автентичната кухня и култура в естествена среда.

Планирането на туристическите продукти и предоставянето на актуална, достоверна, атрактивна и достъпна информация на туристите е фактор за развитие на дестинацията и за задържане, и увеличение на туристическия поток. Това налага да се планират механизмите за

разработване на система за информационно обслужване, да се определят формите и възможностите за взаимодействие между заинтересованите страни с цел развитие и поддържане на тази система. Необходимо е създаване и управление на база-данни за туристическите услуги, атракции и обекти на територията на общината, както и създаване на система и механизъм за обмен на информация между заинтересованите страни в областта на устойчивия туризъм. Тя следва да бъде актуална и публично достъпна онлайн, и приета като приоритет и съвместна отговорност на общинската администрация и частния бизнес.

ПРИОРИТЕНТИ ДЕЙНОСТИ НА ПРОГРАМАТА

1. Поддържане на инфраструктурата до туристическите обекти;
2. Изграждане и функциониране на Туристически информационен център и организация на информационното обслужване на туристите;
3. Изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
5. реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
6. взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
7. подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.
8. Създаване и подобряване на условията за достъп до места с потенциал за развитие на туризма;
9. Обособяване и изграждане на нови места за отдих и спорт;
10. Поддържане на маркировката на пешеходните туристически маршрути;
11. Почистване на пространствата около туристическите обекти и спазване на режим на ползване;
12. Поставяне на информационни табели, указателни табели, карти за културно исторически и природни дадености на ключови места в общината;
13. Включване на общината в специализирани туристически сайтове;
14. Издаване на рекламни материали, брошури, пътеводители и карта на гр. Кричим;
15. Издаване на информационен бюлетин;
16. Провеждане на мероприятия с обществена значимост, съвместно с културни, образователни и други институции с цел популяризиране на съпътстващи туристически продукти;

17. Съхраняване на традиционните дейности в селското стопанство и предлагането им като атракция на туристите;
18. Разработване на специализирана туристическа информация за ученици и използване възможностите за запознаване на подрастващите със забележителностите на общината;
19. Популяризиране на културно - историческото ни наследство с цел развиване на културния туризъм;
20. Заснемане на филми за туристически предавания и публикации в различни видове медии, с цел популяризирането на туристическите обекти на територията на общината.
21. Провеждане на периодични срещи с местните предприемачи, с цел обсъждане на текущи проблеми, в сферата на туризма;
22. Организиране на рекламни опознавателни турове за туристически агенции.

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Средствата за развитие на туризма и реализирането на дейностите заложили в програмата, съгласно чл. 60, ал. 1 от ЗТ, се набират от:

- Туристически данък, определен от Общински съвет по реда на ЗМДТ;
- Такси за категоризиране на туристическите обекти;
- Наложени от кмета глоби и имуществени санкции по ЗТ;
- Дарения и помощи;
- Средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
- Средства от общинският бюджет;
- Средства от външни източници - фондове на ЕС, програми за финансиране на различните министерства и др. донори;

Програмата за развитие на туризма в Община Кричим за периода 2020 – 2023 г. е разработена от общинска администрация – Кричим, съгласувана е с Консултативния съвет по въпросите на туризма на основание чл. 12, ал. 1 от Закона за туризма, и цели реализация на основните приоритети заложили в нея, което е предпоставка за цялостното развитие на общината.

Програмата е отворен и гъвкав документ, подлежащ на промяна, допълване и усъвършенстване, в отговор на възникнали нови потребности и в съответствие с променящите се условия, нормативна база и икономическа среда.